

MET HET ZELFVERTROUWEN ZAT HET GOED

**MET HET ZELFVERTROUWEN
ZAT HET GOED**

Maarten Vandenabeele

Roman

2018

Beefcake Publishing

O-Ren Ishii: You didn't think it was gonna be that easy, did you?

The Bride: You know, for a second there, yeah, I kinda did.

O-Ren Ishii: Silly rabbit.

The Bride: Tricks are...

O-Ren Ishii: ...for kids.

(Quentin Tarantino – *Kill Bill Vol I*)

HET OPGOOIEN VAN HET MUNTSTUK

Ik inventariseerde de ruimte: kasten vol gehusselde paperassen. Een mok met tekenfilmfiguurtjes en een kronkelende koffierand op het email. Twee rode, drie zwarte balpennen op tafel. Ik hoorde geroezemoes in de ruimte naast ons. Te warm voor gebreide truien: zoveel was zeker. Hij moest ongenadig zweten onder de oksels. Dat kon haast niet anders. De lucht was droog. Hij verbrak de bevreemdende rust die me als een kameraad omarmde. Hij en ik: wij waren geen vrienden. Nooit geweest.

“En daarom lijkt het me het best dat we uit elkaar gaan.”

De excuuszin was me al meermaals diets gemaakt; hij paste als een looper op tal van ongemakkelijke stiltes. Weliswaar was deze enge context nieuw. In mijn puberteit was de zin bijna schering en inslag. Ik zeg ‘bijna’ omdat ik niet de indruk wil wekken pedant zelfverzekerd te zijn. Zo kan ik immers best wel zijn, maar ik zal het nooit meteen toegeven.

Toen ik de ongeschreven regels van de middelbare school goed en wel onder de knie kreeg, werd ik om de een of andere reden vrij populair bij de meisjes op school. Noem die ‘om de een of andere reden’ ook geen valse bescheidenheid. De reden was me, echt waar, onbekend: onknap kon ik mezelf weliswaar niet noemen, maar of niet onknap gelijk staat aan knap? Ik waste me frequent en poetste nauwkeurig driemaal daags mijn tanden, waarmee ik me toch al van het kaf onderscheidde. Ik was wel nogal terughoudend in contacten, al zeker met soortgenoten van het vrouwelijke geslacht, en al heel zeker met de *primae inter pares*, de uiterlijk best gelukte exemplaren. Op een bepaalde manier kon ik mezelf er ook niet toe brengen interesses te delen. Het kostte me al moeite genoeg om mijn lamelendige hobby van voetbal kijken en tukken opzij te schuiven voor een onaantrekkelijker alternatief, laat staan dat ik die nieuwe vrijetijdsbesteding met iemand zou moeten delen. Toch schrikte het hen niet af om mij aantrekkelijk te vinden, misschien net daarom, wie zal het zeggen? Ik klaagde er niet over en had geen reden om anders te ageren. Integendeel, ik zag

het meer en meer als een troef en cultiveerde mijn neerwaartse spiraal in het sociale leven. Mooie, lieve, frisse vriendinnetjes knapten er niet op af, althans niet onmiddellijk. De dappersten hielden me enkele weken vol.

Sommige beelden schieten me af en toe glashelder voor de ogen. Ik herbeleef geregeld, tussen schemer en donker, mijn eerste tongzoen, dertien en een beetje jaar oud, in de weinig romantische setting van het schooltoilet. In het kille prefabje, met zoemende neonlampen en volgekladderde binnenmuur, spraken Sofie en ik af net na schooltijd. De avondstudie, die we allebei niet volgden, was net op gang gefloten, dus bleef de schoolpoort nog een tijdje open. Toch was er geen bewaking meer op en rond de speelplaats. Over een gênant betrappen op heterdaad moesten we ons geen zorgen maken.

We waren even oud, maar ik was het groentje. Zij was zowat dé babe van het tweede jaar - lang blond haar, bambiogen en als ze een ingesneden bloes droeg, verdwaalden onze bronstige gedachten - en ik was pronkerig trots dat ik haar had veroverd, al schoven we dat jaar in lange rijen bij haar aan. Ik had niet de eer, mede door mijn terughoudendheid, als eerste aan de feestdis te mogen tafelen. Zelfs met wat kruimels was ik meer dan tevreden. De gemengde geur van verschaalde urine en luchtverfrisser maakte het tafereel wat potsierlijk – bijna beschamend als bedplassen of zo, bedenk ik me nu – maar toen telde dat niet, er golden andere wetten. Ze wist dat alles nieuw voor me was en gaf me nog net geen handleiding hoe ik mijn tong in haar mond moest steken. “Ook al doe je het niet goed, het is de liefde die telt”, fluisterde ze platitudes – maar ach, we waren jong – net voor ik mijn gezicht naar het hare bracht. Tijdens het kussen ontdekte ik dat de liefde naar paprikachips smaakt en naar maskerende muntkauwgom. Mijn tong deed al gauw pijn van het machinale gedraai. We raakten elkaar ook nauwelijks aan. Zoals ik het me nu herinner, stonden wij een meter uit elkaar en verstrengelden enkel onze lippen en tongen, alsof we een besuikerde oliebol verorberden maar niet op

onze kleren mochten morsen. Zo zal het wel niet helemaal gegaan zijn: met de jaren groeit het cynisme over het verleden.

Ik murmelde achteraf nog een melige Engelse oneliner en we verlieten het toilet na elkaar maar niet samen. 's Avonds, in bed, lag ik lang wakker en ik nam mezelf voor op de volgende gelegenheid al wat doortastender te werk te gaan. Misschien kon ik haar strelen, langs haar zachte haren of haar dicht tegen me aan trekken. Daar zou ze niets op tegen hebben, dacht ik. Ik voelde al fluwelen borsten tegen me, door onze kleren heen, duwde mijn erectie tegen haar dij en ik kneep zachtjes in haar kont.

De volgende dag zei ze dat we beter vrienden konden blijven. Ze vond me te leuk om haar vriendje te zijn. En dat was het dan. Ik was er een dag niet goed van, maar daarna ging het best. Dat 'te leuk om haar vriendje te zijn' heb ik nooit begrepen. We spraken elkaar nooit meer. Intussen is Sofie getrouwd en gelukkig gescheiden, drie koters meedragend als last. Ik las het op Facebook en schudde mijn hoofd.

Niemand hield het lang met me uit, ik vertelde het al. Daar waren makkelijk aanwijsbare redenen voor: ik was redelijk eigenwijs. Lusteloos vaak. Op het asociale af. En bovenal was ik liever zonder hen, de deernen der verderf, want het belette me mijn typische jongenshobby te bedrijven. Juist, ja: voetbal, ik wil niet te vaak in herhaling vallen. En daarom leek het hen nu eenmaal altijd het best dat we uit elkaar gingen. Ook hierin kon je me uiterst zelden op enige vorm van initiatief betrappen, ik onderging. Het was de rode draad van mijn adolescentie: die makkelijke veroveringen en de vlot te verteren breuken. Breukjes.

“Er is helaas te veel gebeurd om de brokken te lijmen.”

Ik staarde voor me uit. Was dat zo? Was er werkelijk te veel gebeurd? Kon dat niet meer goed komen? Zand erover en verder? Misschien doorzag ik de schade niet scherp genoeg. Als het van mij afhing, maar

dat deed het niet, wou ik hem wel gewoon verder negeren. Daar ben ik een kei in. In dat opzicht ben ik niet van enige gêne te betichten. Als mensen me aanspreken en ik voel werkelijk geen enkele behoefte om hen van wederwoord te dienen, dan zwijg ik. Alsof ik hen niet gehoord heb, doe ik. Meer nog: ze bestaan niet. Ik kijk de andere kant uit. Geleidelijk verwijder ik me van de actie, ga op in de maalstroom van het leven. De situatie heeft zichzelf opgelost. Is er ooit een probleem geweest?

Het leek me dus echt wel mogelijk: dat ik verder kon functioneren in zijn bijzijn, zonder daarbij ook maar een minimale vorm van verbaal contact te hebben. Nu, er waren wel wat praktische bezwaren, dat gaf ik grif en met graagte toe. Ten eerste was ik nauwelijks in de gelegenheid om hem echt te ontlopen: 30,33 vierkante meter, zo groot was onze gezamenlijke werkruimte. Ten tweede zou mijn prestatie-niveau afnemen, want – zo leerde elke extra scholing ons – samenwerken biedt een waaier aan mogelijkheden en de productiviteit vaart er wel bij. Dàt argument wou ik nog graag tegenspreken, overigens, als het slechts dààr van zou gaan afhangen. Samenwerken was onmogelijk geworden; dat was dan wel weer, voor de volle honderd procent, een correcte inschatting.

En dat onooglijke woord ‘helaas’ in de zin? Het geveinsde medeleven bezorgde me een oprisping. Ik schraapte mijn keel. Brokken lijmen, ach man, wat een bekakt vocabulaire!

“Ik hoop dat je mijn standpunt begrijpt.”

Snel veegde hij een parelende zweetsnor weg met een nog ongebruikte stoffen, lichtblauwe zakdoek. Die moet hij bliksemsnel tevoorschijn hebben gehaald, bedacht ik me. Beslist niet uit zijn broekzak, daarvoor was hij nog te egaal, te gestreken, te net: een maagdelijk stuk stof. Ik vroeg me af waar iemand de tijd en zin vandaan haalt om stoffen zakdoeken te strijken. Als je hier eventjes verder op ingaat; op welk punt in je leven beslis je: mijn zakdoeken worden vanaf nu gestreken?

Het moet iets met opvoeding te maken hebben, met het doorgeven van familiale tradities, het kan haast niet anders. Van ‘ik voeg altijd een fikse lepel jam toe aan het stoofvlees’ tot ‘bij ons staan de slippers klaar aan de voordeur’. Tradities zijn mooi. Of belachelijk: het hangt ervan af hoe je het wilt bekijken.

Mensen die zakdoeken strijken, houden zich wellicht ook niet in wanneer onderbroeken, kussenslopen en keukenhanddoeken gekreukeld uit de droogtrommel verschijnen. Individuen met de ijver om zakdoeken te strijken, maar ook met de onhygiënische hebbelijkheid om niet gewoon papieren exemplaatjes te kopen die je na gebruik weggooit: ze hebben iets tegenstrijdigs. Want ga maar na: zo’n doek met versteende neuskeutels en slibberig slijm in de broekzak. Geef zo’n creatuur daarna maar eens een hand. Zie je?

Het kon natuurlijk ook zijn dat hij elke stoffen zakdoek na gebruik weggooid, en zodoende vervalt mijn opmerking over het strijken en zijn tegenstrijdige gewoonten, maar ik geloof het niet. We wijken echter wat af, mijn excuses.

De zakdoek lag op het bureau. Net naast zijn linkerhand, die op de tafel rustte. De afdruk van het bovenlipzweet was niet zichtbaar. Ofwel had hij de zakdoek omgekeerd neergelegd, daar had ik niet op gelet. De vingers van zijn hand tokkelden tegelijk heel zacht op het tafelblad.

Ik begreep zijn standpunt maar al te goed. De laffe angsthaas die altijd in hem had geschuild, kreeg plots een weids speelveld. Nu, ik had eigenlijk geen zin om mijn energie te verspelen aan een woordenwisseling, die toch vergeefse moeite zou blijken. Het script was al helemaal uitgeschreven en er was geen ruimte voor een *deus ex machina*. Ik kon me er zelfs niet toe bewegen om kwaad te worden. Ik voelde ... Een soort van minachting, doorregen met lichte teleurstelling en toch, *je m'en fou*. Het bezorgde me een wee gevoel

in de maag. Bovenin, net onder de slokdarm. Ik kan ermee leven, maar toch. Het wringt. Dàt gevoel.

De zweetsnor was terug. Ongetwijfeld veroorzaakt door mijn blijvend stilzwijgen. Mensen hebben er doorgaans moeite mee, met stilte. Ze worden er ongemakkelijk van en beginnen dan maar wat loze woorden uit te braken, al dan niet weersgerelateerd. Ik niet. Ik hou van de stilte, vooral in het bijzijn van anderen. Als je je spraak uitschakelt, beleef je intenser je geur- en gezichtsvermogen: ik las het onlangs in een maandblad. Of ik zag het in een documentaire op tv. Ik weet het niet meer, ik wil er vanaf zijn. In elk geval kan ik het je van harte aanbevelen, al schakel je soms ook beter je geur uit, in de rij van de supermarkt of op de bus, bijvoorbeeld.

“De administratieve afloop wordt zo snel mogelijk geregeld. Je kunt zo dadelijk naar huis en je hoeft hier dan niet meer te verschijnen. Via e-mail houden we je op de hoogte, we sluiten je account voorlopig nog niet af.”

Een technologisch spraakprogramma had het levendiger verteld. Hij stond onmiddellijk op: het gesprek was ten einde. Dat ging plots snel. Ik bleef enkele seconden zitten en trok me dan op uit de leren fauteuil. Ik liep al in de richting van de deur. De beleefdheid gebod me misschien om iets ter afscheid mee te delen of op zijn minst te knikken, maar de regels van fatsoen waren op dit moment ondergeschikt aan mijn gevoelsmatige superioriteit. Ik was kalm gebleven, had geen emoties geuit, tenzij totale apathie. Dat maakte me meester over de situatie, vond ik. Dat ik op dit eigenste moment mijn job verloor, was een futiele bijkomstigheid.

Vreselijk maar helaas: ik moest zelf nog een vraag stellen. Het kon niet anders. Met die onzekerheid wou ik mezelf niet opzadelen: dit zou me niet via de in leven gehouden e-maillijn verteld worden, zoveel was zeker. Hoe mooi was het geweest als ik zonder ook maar een

woord was kunnen vertrekken? Het droomscenario bleef in de la liggen.

“Wat gebeurt er met hem?”

Hij keek me een seconde aan met een blik die ik tot dan toe enkel bij uit de kluiten gewassen honden had waargenomen. Een blik die opperste dommigheid verraadde, maar ook een fractie hulpeloosheid: ik wil hier weg, zo snel mogelijk, help me!

Een belangrijke les in zijn opleiding teammanagement moet zijn geweest (derde hoofdstuk, puntje vier): ‘Toon jezelf altijd als een zelfverzekerd persoon, straal dat uit maar wees niet te strikt. Een zelfverzekerde doch relaxte baas bevordert de losse sfeer. Handig hulpmiddeltje: een hand in de broekzak tijdens het converseren legt geen druk op de gesprekspartner(s)’. Hij herinnerde het zich net op tijd: zijn rechterhand dook naar zijn jeans. Jammer genoeg voor hem was de broek meer skinny dan baggy: zijn hand wurmde en duwde, maar tevergeefs. Slechts enkele vingertopjes haalden het beoogde doel: niet eens het halve werk dus. Onverrichter zake hield hij beide tengels dan maar op de rug (geen idee of dit hem door de vorming was ingegeven) en hij zuchtte, kop in de grond.

“Fransz ...”

Ik was gespannen, echt gespannen. Voor het eerst sinds ik zijn bureau was binnengekomen. Mijn benen voelden slapjes aan en mijn keel was plots kurkdroog.

“Ik kan hem niet ontslaan, als ik dat al zou willen. Hij heeft macht bij de vakbond en hoge piefen als vrienden. Het zou een te kostbare procedureslag worden en dat kan ons bedrijf zich niet permitteren. Ik zit er zelf erg mee verveeld.”

Blijf toch kalm, Fransz, hamerde ik mezelf in. Verpruts het nu niet. Het werd delicaat: je krijgt een waas voor je ogen. Je hoofd wordt warm, te warm. Het weeë gevoel in je maag wordt erger. Er ligt een blok op je buik. Woede komt op, zoekt een uitweg. Nog even volhouden, jij blijft meester van de situatie. Het mantra hielp me rechtop.

Ik draaide me met een ruk om, liep het bureau uit en deed de deur zacht maar gedecideerd dicht. De meeuwen lachten me uit, de wind gooide mijn kraag omhoog en een vuiltje kwam in mijn oog terecht, waardoor ik tranend mijn wagen bereikte. Ik plofte achter het stuur neer, stak mijn sleutel in het contact en leunde achterover. Het nieuws. Een beroemde atleet was betrapt op doping en schreeuwde zijn onschuld uit. Het Midden-Oosten raakte verstikt door ongeregelheden en een Franse minister moest ontslag nemen wegens aanhoudend studentenprotest. Het weer zou er niet beter op worden de komende dagen. We konden maar beter een extra trui aan, grapte de nieuwslezer. Ik zette de reclame keihard en weer zacht. En weer hard. En uit. Ik broedde op een plan. Een meesterplan.